„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«
За Угарску; Србију Црну Гору
друге стране земље
на годину К 34·— 46·— дин.
на по године К 17·— 23·— „
на четврт „ К 8·50 11·50 „

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“, налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 149. У Новом Саду, у петак 9. (22). јула 1910. Година XXVI.

Велики терети и погрешна спољашња политика.

Негда су становници Угарске могли с правом употребити ону, и ако не баш класичну латинску изреку: »Extra Hungariam non est vita et si est vita, non est ita!« (Изван Угарске нема живота, па ако га и има, нема га таква.)

Где је оно време, кад су новосадски трговци пре године 1848 за своје салаше плаћали по јутру 10 новчића, словом *десет* новчића порезе? Данас њихови потомци плаћају до *15 круна* порезе по јутру!

У нас овде у Угарској дошло је већ до тога, да се годинама чује поклик: „Тако се даље не може живети, *уби нас порција!*“ Па оног нашег грађанина, кад иде да плаћа порцију, па предаје чиновнику »порцијашицу«, да му прорачуна порцију, спопада грозница, кад му се каже, колико има да плати, те се ту онда са свију страна ори: „*То не може бити!*“ Али му чиновник све лепо рђа, да то *може бити*. Каквих ту пореза нема! Порција на земљу, порција на кућу, порција на зараду, порција за слуге, друмарина, порција за болницу, државни прирез, па тек онај *опћински прирез*, који достизава државни порез. Хе! Ту сиромах грађанин уздахне, плати, како му се прорачунало, па опет, као при сваком кварту, промумла: „Тако се даље не може живети!

А како је морало бити тим јадницима, који при сваком кварту плаћања порције уздахну, кад су ових дана читали, да је у угарском сабору поднесен предлог за *зајам* од 560 милијона, словом петстотина шездесет милијона круна? То је таква огромна свота, то је преко *пола милијарде* круна, да ту оном, који већ до сад није могао смагати порцију, *застане* дах у грудима, кад помисли, да ће услед тога огромнога државнога издатка морати још *већу порцију* плаћати.

А нашто је потребна та огромна свота од 560 милијона круна? Од те своте већ је у напред потрошено неких 80 милијона за анексију Босне и Херцеговине, а од оно близу 500 милијона потрошиће се све за *војничке сврхе*. За Бога, ми не смемо у војничким стварима заостати за Енглеском, Немачком, Француском, Русијом, ма да су све те државе куд и камо богатије, него ми. А особито не смемо заостати са градњом морских лађа грдосија, не смемо заостати са градњом »Dreadnaught«-а, од којих свака таква ратна лађа стаје **50** до **70** милијона.

Једном приликом при једној прорачунској расправи у пређашњем угарском сабору, кад се опет искале огромне своте за војничке ствари, рекао је бивши велико-кикиндски посланик у свом говору: „Молим вас, с киме ћемо ми то водити рат, да треба толико новаца за војску? Хоћемо ли водити рат са Француском, Енглеском, Русијом, Немачком? Нико на то и не мисли. Па на што су онда те велике ратне припреме? Ни зашто друго, до ли за балканску политику наше монархије, коју ја држим за *скроз и скроз погрешну*.“

Заиста, и данас сваки непристран политичар мора балканску политику наше монархије сматрати за сасвим погрешну.

У европској дипломатији влада мишљење, да анексија Босне и Херцеговине садржава клицу највеће опасности за нашу монархију. Што се због анексије није изродио велики европски рат, налази своје разјашњење само у том, што су велесиле потписнице берлинскога уговора од године 1878. биле изненађене том врло смелом политиком наше монархије, односно њена министра спољашњих послова барона *Еренталa*, па нису биле приправне, да загазе у велики рат. Међутим је због анексије Босне и Херцеговине остала *жаока* у свију оних велесила, које не одобраваху анексију Босне и Херцеговине.

Изгледа, да државници наше монархије у Бечу и у Будимпешти без икакве нужде стављају у опасност нашу монархију и да, опет без нужде, захтевају од становништва наше монархије такве материјалне жртве, које ова једва може да поднесе. А ово стоји и у погледу повишенога броја војника.

Заиста, увек се може питати: нашто те ужасне жртве, кад не мислимо водити рат ни с којом државом? Једино би се могло помислити на рат са *Русијом* због заплета на Балкану. Али државнике у Бечу и у Будимпешти спопада језа, кад само и помисле на рат са Русијом, и онда, кад би Русија била усамљена, а некмо ли, кад је данас у савезу са Француском и Енглеском, а у пола и са Италијом.

Негда су се државници у Бечу и у Будимпешти разметали тим, да наша монархија *не може симпатијама на Балкану* такмачити се са Русијом, те с тога мора бити утакмице само материјалном војничком снагом. Али од то тоба се уверили и у Бечу и у Будимпешти, да се наша монархија не може макнути на Балкану *без споразума* са Русијом, па је зато и дошло до споразума у *Мирцштегу*, који је међутим барон *Еренталл* врло лакомислено раскинуо, што је са Портом у своје доба *иза леђа* Русије испословао концесију у погледу санџачке железнице.

Опасни положај наше монархије у спољашњој политици, наиме у погледу заплета на Балкану, лежи у том, што би, све ако би у случају рата Немачка као савезница и притекла у помоћ нашој монархији, наша монархија *зло прошла*, било да би подлегла, било да би победила. Први случај значио би расуло или потчињеност, други случај пак значио би, да би наша монархија дошла у сасвим *вазалски положај* према Немачкој. Ту наша монархија не би имала каде, да покаже своју неважност, као што је показала према Русији у кримском рату после оне помоћи Русије, кад се угушио велики мађарски устанак од године 1849.

Па због те сасвим погрешне спољашње политике наше монархије, због погрешнога правца у политици на Балкану, због несретне анексије Босне и Херцеговине, мора становништво наше монархије да сноси ужасне жртве у новцу и у војницима.

Нови огромни зајам од 560 милијона стеже груди свакога грађанина у нашој монархији, особито сиротога грађанина у нашој Угарској, који, кад опет оде да плати кварт своје порције, мора још дубље уздахнути и јасније, него до сад, промумлати: „Тако се даље не може живети!“

△

Црна Гора и Србија.

(Од нашег редовног дописника.)

— Краљ Петар не ће на Цетиње. — Нове интриге завереника и Пашићеве владе. — »Писма« кнежевића Мирка. — Србија се не одазива Русијиној жељи. —

Цетиње, 29. јуна.

Српски краљ Петар не ће доћи на Цетиње, да своме тасту књазу Николи лично честита педесетгодишњицу владавине. *Одлука о томе већ је свршена. Ових дана биће и званично саопштена.* На протесте извесних српских и осталих југословенских органа јавности противу решења Пашићеве владе, да краљ Петар не пође на Цетиње, кад онамо први треба да похита, из Београда је одговарано, да краљ Петар од књаза Николе није добио никакав позив. Такав изговор код паметна и добро васпитана света, који познаје правила високе етикеције, апсолутно ништа не вреди. Не чине се позиви о оваквим слављима. Књаз Никола слави педесетгодишњицу своје владавине, те би било бесмислено и помислити, да би он, као домаћин, који прима честитања, требао да позива госте на честитање! Добар тон, ред и куртоазија налажу самим гостима да увиде, ко ће доћи и колико ће их доћи. Тако су ту ствар схватили велики европски дворови и њихове владе, те су они сами од своје воље, вршећи дужност куртоазије, јавили на Цетиње своје заступство на свечаностима. И откуда сада да се, мимо остале стране владаоце, упућује са Цетиња позив једино краљу Србије, који и као владалац друге српске државе, и као зет књаза Николе, и као најближи сродник цетињског двора, сам од себе може да зна, шта му је дужност у оваквој прилици. На своје славље сродник не ће позивати чланове своје породице, пошто они сами долазе и без позива. Па ипак, да му се што не би пребацило, *књаз Никола је на време упутио краљу Петру срдачан и братски писмени позив за учешће у јубиларним свечаностима.* Он је учинио нешто, што је излишно, да би избегао и најмањи основ за доцније евентуалне приговоре, да је службена Црна Гора крива, што на Цетиње није дошао српски краљ. И поврх свега тога, Пашићева влада у Београду донела је после дугих министарских седница одлуку, да краљ Петар не пође на Цетиње, већ да га заступа наследник краљевић Александар. Лепу је услугу Пашићева влада таквом одлуком учинила српском народу и заједници Србије и Црне Горе! Пашић је таквим поступком забо гвоздени клин у срдачност сродничких односа међу два српска двора и у заједницу и у слогу двеју српских држава. И преко тога некоректног и несрпског поступка Пашићеве владе према Црној Гори и књазу Николи пећи ће се на Цетињу, ради општих српских интереса, са хладном уздржљивошћу. Али и та ће некоректност остати добро забележена.

Још једна чаша жучи уливена је ових дана из Београда у односе Србије и Црне Горе. У исто време, кад је донесена одлука, да се забрани краљу Србије, да пође у походе своме тасту у најрадоснијим данима Црне Горе, допуштено је, да се у једном београдском листу објаве некаква фалсификована писма књаза Мирка, другог сина књаза Николе. Сврха је публикације тих писама, да се раздражи стрпљење службене Црне Горе. Писма су била у архиви краља Александра, коју је наследио краљ Петар. Завереници извукли су речена писма из архиве, не зна се још, да ли са знањем или без знања краљевог, те су их у својим рукама држали до ових дана. Пре извесног времена некакве опскурне личности из Београда (међу њима чак и један пензионовани мајор завереник) слале су на Цетиње уцењивачке понуде, да ће „писма“ бити враћена, ако им се даде сума од 100.000 динара! На Цетињу су са гнушањем и презрењем прешли преко те уцене. Одговорили су, да им ти фалсификати нису потребни и да им нису ни од какве штете. Иза тога су речена фалсификована писма почела излазити у једном београдском листу баш ових дана, када је саопштено, да краљ Петар не ће путовати на Цетиње. Завереници имају са тим двојаку намеру: прво, да огорче службену Црну Гору и изазову је на реагирање, те би онда због тога између српске и црногорске владе настала свађа, коју би Пашићев пресбиро навео као тобожњи узрок отказу краљевога пута на Цетиње; друго, намера је, да се црногорскоме двору наметне уверење, да је речене гнусне фалсификате *дао у штампу сам краљ Петар*, јер се зна, да је он наследио архиву краља Александра, у којој су се налазила поменута »писма«. Али, у оба случаја промашен је циљ. Овде се с презрењем прелази преко тих писама, којима се срамно вређа углед и достојанство црногорског двора. А оно, што је Пашић са завереницима хтео, да се овде за објаву тих писама баци одговорност лично на краља Петра, пошто су била његова својина, још мање је упалило. Зна се на Цетињу, да је краљ Петар немоћан према завереницима, и зато на њега не може пасти одговорност. Пашићева је влада допустила да се у изазивању службене Црне Горе пође још даље. Завереници су обрлатили српског наследника краљевића Александра, да једног од шефова оног скандалозног београдског листа, у којем излазе „писма“, награди златном

табакером са бриљантима!! Краљевић Александар, још млад и неискусан, учинио је то, не предвиђајући последице таквога поступка. Тиме је, једино из бојазни због популарности књаза Мирка, српскоме двору учињена рђава услуга. Краљевић Александар је таквим радом завереника доведен у безизлазан положај према цетињском двору, па и према осталим страним дворовима.

Могу ли под таквим срачунатим провокацијама да буду срдачни и исправни односи међу Србијом и Црном Гором? Пашићеви органи у Београду пишу, да су односи исправни; међу тим, то значи српскоме народу сипати песак у очи, да не би приметио подмукли разорљиви рад на упропашћењу српске будућности и кидању слоге двеју српских држава, око чега се последњих година много упињу београдскоме двору најближи кругови.

Ваш допесник у стању Вас је известити, да је све то добро познато на меродавноме месту у Петрограду, где у интересу Словенства сажаљевају такво жалосно стање ствари, које није створено ни најмањом кривицом књаза Николе и Црне Горе. Царски руски двор топло је препоручио у Београд, да краљ Петар пође на Цетиње, и краљ Петар остао је уз Пашића и завереника против жеље велике Русије.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.

III. Карактер земље и народа.*)

Босна и Херцеговина балканске су земље, спадају у западни динарски систем, те с Хрватском и Далмацијом чине једну географску целину. Та целина прелази у североисточном делу у тако званој босанској Посавини заједно са Славонијом и северном Србијом у Подунавље, према коме Босна по свом положају и са свима својим рекама тежи. На истоку и југу дотиче се западни динарски систем западног балканског система, а на западу и југу строваљује се преко Далмације у Јадран, у чију сферу пада Херцеговина заједно са својом јединим реком Неретвом, како се то на оцеанској клими и јужњачкој вегетацији веома лако може опазити.

Према свом положају су Босна и Херцеговина прелазно земљиште централне Европе на Јадранско море (Загреб, Бањалука, Сарајево — Будимпешта, Брод, Сарајево — Сарајево, Мостар, Дубровник; Загреб, Бањалука, Бугојно — Сарајево, Бугојно — Бугојно, Аржано, Сплет) и донекле са Србијом на Јегејско море, односно на исток. Тај положај би крај све своје прикладности, могао за Босну и Херцеговину и народ у њима бити судбоносан, нарочито кад се узме у обзир, да орографска конфигурација Босне и Херцеговине омогућује инвазију са севера.

*

Становништво је — изузевши 100.000 досељених странаца — скроз словенско и припада српском или хрватском народу, а дели се по конфесијама на српско-православне, римокатолике и муслимане.

Српско-православни је елеменат пун нацијоналне свести српске. Он је уједно носилац најчистијег, непокваренога словенског типа не само по спољашности, него и по свом унутрашњем, душевном животу. Основне су црте његове: љубав према породици и задружном животу, озбиљност, верност, понос, слободоумље и тежња за независношћу; меланхолија, љубав према природи, дух пун поезије и уметничког схваћања и истинска религиозност. Религиозност, која извире из душе и срца,а не само из цркве, коју ће Србин православни откидајући од уста подићи, за коју ће традицијоналним покликом »за крст часни и слободу златну« и погинути, но у коју ретко кад улази. Ту цркву, учинивши је автокефалном, подвргао је српски народ још за српског царства очувању нацијоналности, што је она до дана данашњега и вршила, тако, да и њу као и религију назива напросто српском црквом, српском вером. А и ово потоње пуним правом и због тога, што је и у религију унео своје прастаре, предхришћанске религиозне моменте, како се то види из најглавнијих хришћанских светковина, које је асимилирао предхришћанским, старословенским празницима, као на пр. Божић бадњаку и т. д. Па и највећи свој празник, крсно име (славу), које од свих Словена и од свих православних слави само Србин, пренео је српски народ из предхришћанског веровања (кућни патрон, пенати). Занимљиво је, да у неким крајевима Босне још и данас постоји култ сунцу, који је у древна времена постојао код свих индоевропских народа, који су се бавили пољопривредом.

Сва ова лепота народне душе помућена је на површини историјским ударцима. Петвековна крвава борба с Турцима, а донекле и тридесетогодишњи аустријски апсолутизам оставили су ту богату унутрашњу снагу потпуно нецивилизованом и ослабили су стваралачки дух њезин. Тако јој је спољашност постала проста, необразована, у много чему пасивна и индолентна. Тек по гдекад избијали су из ње осећаји у фантастичним димензијама и тад је та отпочинута снага често пута избила свом својом ерупцијом прелазећи у много чему објективне законе.

Од свега тога далеко стоји тако звана »чаршија« (улица) то јест „чаршијски“ дух дојакошњег српског грађанства у Босни и Херцеговини, које се већином састојало из посрбљених Цинцара и у град досељених и приликама нагло обогаћених сељака трговаца. Та „чаршија“, увек на непосредном домаку власти, под којом се морала лукаво савијати и превијати, постала је тип дволичног, претваралачког, често пута конспираторског духа, познатог под именом бизантинштине. Но ново доба и прилике уклониће убрзо и тај неприродни тип с позорнице и није далеко време, кад ће српско грађанство у Босни и Херцеговини, препорођено напредним и здравим идејама и инјекцирано здравом крвљу сељачком, попримити црте отвореног карактера српског.

Римокатолици — и то домаћи католици — елеменат су хрватски и у основним цртама својим сачували су исти карактер, као и Срби, у колико га римокатоличка црква није деформирала. У главном их је учинила у многом погледу пасивнијима. Срећа је, да су домаћи католици, Хрвати, паства домаћих Фрањеваца, чијом су помоћи сачували толико националног духа, да се крај све своје побожности с успехом почињу заједно за дивно чудо с национално веома свесним Фрањевцима опирати антинационалном клерикалном утицају, који се доласком странаца католика, а под водством надбискупа по крви Немца Стадлера под празном фирмом хрватства већ толико био размахао, да је хрватској језгри почео претити губитак чистог националног карактера.

Муслимани су такођер дио српског или хрватског народа, но не само да живу са свим анационално, него се због ислама називају чак и Турцима!

Ислам се почео ширити по Босни и Херцеговини одмах после освојења Босне и Херцеговине са стране Турака. Као што је ван сваке сумње, да је језгра племства одмах у почетку борбе с Турцима погинула или се после њихове победе иселила, тако је исто сигурно, да је преостали племићски талог, само за то, да сачува богатство и земљу, прешао одмах листом на ислам. Кад су Османлије били готови с племством, ударили су на грађанство, монополизирајући занате допустивши, да их само верници пророка Мухамеда смеју терати. Тако су с временом били одредили, да само Муслимани смеју бити кавеџије, бербери, месари, туфегџије, бакарџије, сарачи, хамали, поткивачи и поштари. Тиме су исламизирали скоро читав средњи сталеж, и читав народ у Босни и Херцеговини спао је на послетку на сељака и то већином кмета. Слободни сељаци непрестано су се исељавали у Далмацију, Хрватску, Славонију и угарско Подунавље, док су кметови остали донекле нетакнута раја, на којој се слабије извршивало насилно исламизирање. Нешто због тога, јер су били потребни за обрађивање земље, нешто јер се требало бојати њихове емиграције, чиме би и опет земља без радних руку опустела, а дакако нешто и с обзиром на њихов активни отпор против изламизирања, који је више пута захватао крваве устанке у великом опсегу,

Крај свега тога може се рећи, да је скоро половица становништва била с временом исламизирана. На ту је половицу деловао ислам веома неповољно. Исламско слепо веровање у божанску самовољу и фатализам укочили су у њој сваку вољу и убили сваку индивидуалност. Исламизирана маса, бачена из монотеизма у монолатрију, повукла се све више губећи сваку фантазију и свако друго осећање за заједницу, до ли инстинктивности. Тиме се слабило и коначно потпуно изгубило национално осећање, тако, да данашњи Муслимани у Босни и Херцеговини немају са српским или хрватским народом скоро ништа заједничког до ли језика и да су се као и исламизирани Грци, Бугари и Срби у Турској потурчили т. ј. постали са свим једно с Турцима, чији је владалац султан верски поглавица, халифа свих Муслимана. Све то се могло десити само тако, што им је ислам из основице променио душевни живот и мишљење. Исламско слепо покоравање божанској самовољи, фатализам и антииндивидуалност учинили су из тог исламизираног, чисто словенског елемента масу, потпуно индиферентну према борби за опстанак и неспособну за провађање социјалних питања. Због тога су Муслимани свуда, па и у Босни и Херцеговини били увек прототип не само конзерватизма, него и реакције, и због тога су свуда, па и у Босни и Херцеговини спречавали решавања многих политичких, а за извесно и свих оних социјалних питања, која би већ била решена, да њих нема. Због тога су се Муслимани свуда, где су остали иза Турака, а где је започела ма каква борба, која није имала везе с исламом или бар с Турском, уклањали тој борби, па макар под цену, да оставе односно изгубе и своју отаџбину. Због тога су оставили били Србију за неколико година после њезина ослобођења, због тога су одмах после ослобођења Бугарске оставили и њу; због тога се и сада листом селе из Источне Румелије, чим је анектована Бугарској, и због тога се селе из Босне и Херцеговине. А сви се селе у Турску, где се исламизам покрива с државним уређењем и границама. Њихово сељење из Босне и Херцеговине започело је окупацијом и ствара за јужно Словенство с обзиром на немачко колонизирање и Drang један нов и тежак проблем.

Александар Омчикус.

*) „Čas“ број 143.

НОВИ САД, 8. јула 1910.

— Глупава инфамија једног католичког бишкупа у босанском сабору. Проглашење пакта између *српских* и *хрватских* народних посланика у босанском сабору, у коме је утврђено: да је *српски и хрватски народ један народ, да званични језик у Босни сме бити само српски или хрватски језик, да званичне заставе смеју бити само српска и хрватска и да су ћирилица и латиница равноправне,* — није дало извесним круговима мирно спавати. А како и не?! Тим пактом *одзвонило је туђинској*, особито *немачкој најезди у Босну и Херцеговину*! Због тога су ти кругови употребили једно *гадно* средство, да тај пакт и *српско хрватско* јединство и *заједничку* **одбрану** или омету или бар омаловаже. Употребили су за то, као и свуда, *хрватске радикале*, јер *српских радикала на сву срећу за српски народ у Босни нема*. Ти хрватски *радикали* прогурали су помоћу власти тешком муком *три* своја посланика у босански сабор. Један од њих, *бискуп Шарић*, добио је заповед, да с говорничке трибине у сабору »пробеседи«, како је у *Босни и Херцеговини* само један политички народ и то хрватски!

Ова *подметнута* глупава инфамија изазвала је у сабору силно узбуђење и са стране хрватских народних заступника и тај подметнути бишкуп *Шарић морао је сићи с трибине не довршивши свој говор!* Одмах на то устао је један од вођа српског народа у Босни и Херцеговини, др. *Никола Стојановић* и изјавио је, да Срби посланици прекидају сваки лични саобраћај с члановима т. зв. »Hrvatske Udruge«' — која броји само три посланика у босанском сабору — све дотле, докле бишкуп Шарић не опозове своје глупаве инфамије. Заиста, *достојанствен* начин и одговор на такве **наручене** инфамне глупости!

Овај Шарићев испад осудише одмах чланови „Хрватске заједнице«, који склопише са Србима споменути пакт. Но, не само то! Посланик *Јанкијевић* изјавио је одмах, да иступа из т. зв. »Хрватске Удруге«, и тако је та „удруга“ спала сад само на **два** *посланика: бишкупа Шарића и попа Веселичића*!

Тако се свршио овај *наручени* глупави испад на **штету** оних, *који су мислили, да ћаре! Још ће у данашњој радикалској »Застави« изићи* **наручен** *опис тога испада*, јер све то иде онако, како је већ одређено, и — комедија је свршена!

Заиста чудновато, да извесни кругови не могу још увек увидети, да су времена, кад се Јозуом Франком и Јаковом Томићем могло интригирати, већ — прошла!

— Криза у Хрватској и мађарско-франковачко-радикалске наде. У Хрватској је криза у пуном јеку. Државноправна питања између Хрватске и Угарске треба да дођу на ред. У тим питањима стоји бан Томашић на становишту српске и хрватске и коалиције и због тога би према мишљењу неке господе у Будимпешти требао да отиђе. Подметнута му је замка и јављено му је, да пакт, који је склопио са српском и хрватском коалицијом 25. јануара о. г., а у коме се налази и уклањање Раухова трабанта Араницког са столице одељног предстојника за правосуђе, не ће моћи извршити. И сад, кад је коалиција с правом захтевала, да се пакт испуни, Томашић је изјавио, да по вишем налогу не може своје обавезе испунити и да предаје оставку.

Тако је настала у Хрватској криза, која може бити од огромног замашаја за односе између Хрватске и Угарске. У Будимпешти се надају, да ће вољу народа, која је испољена у српској и хрватској коалицији, збрисати са земље или присилити коалицију, да прође кроз јарам! За то неки мађарски листови прете с т. зв. хрватским радикалима, франковцима, и с т. зв. српским радикалима, јашиновцима, не би ли коалицију »омекшали«. Последње године показале су, да су господа у Будимпешти слепи код очију и да не познају промењене прилике у Хрватској. Данас је тамо другачије, него што је било под Куеном и народ захтева своја и своје отаџбине права. А да се због тога не плаши ни од највећих прогона, показао је приликом Раухова режима и »велеиздајничке« парнице, Осим тога данас више Хрватска није сама и српски и хрватски народ добијаће у случају нове борбе јаку моралну помоћ и из Далмације и из Босне и Херцеговине! А то је данас већ снага, с којом се мора свуда рачунати. Добро би с тога било, да се господа у Будимпешти мало утишају и да не прете с франковцима и радикалима, јер ће тако те своје верне слуге још више уништити.

Занимљиво је, да и „Хрватско Право“ Јозуе Франка и »Застава« Јакова Томића кликћу од радости и свом жестином нападају на српску и хрватску опозицију. Поруке из Будимпеште оснажиле су им »крила«. Али се варају и Јозуа Франк и Јаков Томић и њихови господари. Јер, што ће јаче кликтати, то ће касније јаче јаукати. Живи били, па видели!

Политички преглед.

— Страначке прилике у Србији. Из *Београда* нам 7. (20.) о. м. пишу ово: Данас је објављен тачан резултат избора за окружне (жупанијске) скупштине у Србији. По томе резултату се може оценити најновије стање странака у земљи. Србија има седамнаест округа, у којима се избори врше редовно сваке треће године. Избори су били сасвим слободни, те се ни једна странка не тужи на било какав притисак. У целој земљи су добили радикали 267 скупштинара, самосталци 115, националци 24, напредњаци 17 скупштинара. Према резултату избора имају радикали 7 округа чистих, већину пак имају они у 4 округа, споразумну већину са самосталцима у 2 округа. Удружени самосталци, националисте и напредњаци имају већину у 3 округа. У пожаревачком округу су добили удружени националци-напредњаци 19, самосталци 13, радикали 10 скупштинара. Још се не зна, хоће ли се радикали и самосталци удружити ради већине, или ће се једна од њихових група удружити, ради скупштинске већине, са напредњацима-националцима.

— Проглашење Црне Горе краљевином. Кнежевим указом биће народна скупштина сазвана за 6. (19.) августа о. г, која ће Црну Гору *прогласити краљевином*.

Како неки листови дознају, биће

на дан проглашења Црне Горе краљевином *проглашена* и *општа амнестија*.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 8. јула 1910.

— **Прилози за потопљене у Србији.** Управни Одбор занатлијског певачког друштва »Невен«-а решио је, да продужи купљење прилога за поплављене у Србији до 1. августа п. ст. кал. Да би се невољницима пружила што обилатија потпора, молимо овомесно п. н. грађанство, да своје прилоге упућује на друштвеног благајника г. Живојина Петровића, Дунавска улица бр. 34.

Управни Одбор »Невен«-а.

— **Словачки уметник у Новом Саду.** У нашој вароши се је стално настанио млади словачки сликар г. К. М. Лехоцки. Још из пређашњих година познат нам је овај ваљани словачки уметник па се радујемо, што се настанио у Новом Саду.

Г. Лехоцки је замолио управника нашега листа г. дра М. Полита-Десанчића, да му ради портрета седи. Наш управник се је молби одазвао, колико му је време допустило. Портрет је г. дра Полита-Десанчића г. Лехоцки врло лепо погодио и израдио, а изложио га је у излогу овдашње одличне конфекцијоне трговине г. Капамације.

Препоручујемо г. Лехоцкога као солидна уметника и брата Словака овдашњем српском грађанству.

— **Девојачко васпиталиште св. Мајке Ангелине у Будимпешти.** У прошлој години имало је ово васпиталиште 26 питомица, од којих се половина учила у средњим и вишим шлолама будимпештанским, а друга половина допуњавала је своју наставу у васпиталишту. За идућу школску годину 1910.|11. може васпиталиште да прими потпуно 30 питомица. Програме и обавештаје даје управа девојачког васпиталишта св. Мајке Ангелине (Budapest IV. Váczi utcza 63.)

— **Промоција Српкиње за доктора филозофије.** Млада Српкиња госпођица Добрила Рунићева из Сентомаша, промовисана је ових дана на бечком свеучилишту на част доктора философије. Срдачно честитамо овај лепи успех госпођици.

— **Јаворањска »буна«.** У понедељак у 6 сати прогласио је судбени сто у Петрињи осуду у ствари јаворањске »буне«.

Осуђени су Никола Стринака, Јаков Секулић, Миле Орловић, Јово Ђермановић и Мил. Вранешевић на тешку тамницу од 4 недеље, пооштрену са 2 поста, Драгутин Кладар на тешку тамницу од 5 недеља, Мојо Зубер ради преступа на 14 дана, Тома Буквић и Стојан Шушњар су решени. Бранитељи су уложили ништовну жалбу и призив, а државни одветник призив због благо одмерене казне.

Ово је епилог Раухове тираније и прогањања Срба у Хрватској. За извесно је, да више нико не ће покушати, да се титра животом, чашћу и слободом српског народа у Хрватској. Фридјунгова и »велеиздајничка« парница и ова јаворањска буна довољни су мементо извесним круговима за будућност. Бламаже је било и сувише!

— **Гром ударио у српску цркву.** Онамад после подне над селом Неметом у Банату беснела је страшна бура, за време које је гром ударио у торањ тамошње српске цркве и сасвим га разорио.

Новости са стране.

— **Убио своје петоро деце.** Грозан случај збио се онамад у Будимпешти. У Штајнбруху је живео писмоноша Јосиф Молнар са својом женом и петоро дечице. Имао је 66 К месечно плате, из које није могао да издржава своју породицу ма да беше човек ваљан и трезвен. Морао је, сиромах, да остаје дужан по дућанима, већином за хлеб, брашно и остали живеж. Велика беда и брига помути ум јадноме човеку. У уторак у јутро пошље своју жену, нека јави, да не ће доћи у звање, јер га боли срце. Кад се Молнаровица за тим вратила кући, виде грозан призор: у јединој соби њиховој нашла је петоро своје деце у млаци крви, **заклане, убијене**, а међу њима свог мужа с презаним вратом и с ножем у грудима. Деца: 8-годишњи Лауш, 7-годишњи Петар, 5-годишња Јоланка, 4-годишња Маришка и 4-месечна Анушка беху већ мртви. Очајни писмоноша, док жена не беше код куће, навали на своју дечицу у сну и поубија их ножем, па онда пререже себи врат и сјури себи нож у прса. Молнар је рањен тешко, али не смртоносно. Пренесен је у болницу, где кад је дошао себи, искаже, да је страшно дело учинио из невоље, и није ни знао шта управо ради. Устао је рано и хтео се је бријати, али се посече. Чим види крв, спопаде га помисао, да децу и себе мора ослободити од глади и беде, да њих и себе мора убити. Како је он све то урадио, није знао казати, није се више сећао. Испоставило се, да Молнар беше миран човек, ваљан, веома је волео своју жену, а децу је обожавао. Али велика беда помути ум том ваљаном човеку и он учини страшно дело, које је учинило на све стране ужасан утисак и скренуло пажњу на неописану беду, у којој живе хиљаде и хиљаде породица у престоници, где се милијони прохарче на карте и намигуше,

— **Кад професор воли младо девојче.** Жена једног господина професора медицине у Будимпешти тужила је своју 14-годишњу служавку због крађе. Полиција заиста и нађе дотичне ствари у куферу оптужене девојчице, само што је ова доказала, да јој је г. професор те ствари поклонио за »верну љубав«. Сад је полиција у врло немилу положају. По закону би она сада морала господина професора затворити, јер је извршио злочин према недораслој девојчици. А госпођи професорци је ствар такође немила. Да је она то знала, не би потрзала полицију, него би — ако је каква амазонка — ту аферу и варјача или оклагија могла свршити с г. професором.

СРПСКЕ И СЛОВЕНСКЕ ВЕСТИ.

— **Словенска новинарска телеграфска агенција.** После три одлуке, које је донео словенски новинарски конгрес у Софији, културна секција и велики свесловенски конгрес 27. јуна о. г. питање, о словенској новинарској телеграфској агенцији приближује се своме остварењу. Бечка »Нова Слоб. Преса«, »Пестер Лојд« и други немачки листови, и ако су иначе злурадо писали о раду свесловенског конгреса, признали су, да је питање о новинарској агенцији било најважније и најреалније питање на дневном реду оба конгреса. Тако је оно схваћено и од његових покретача и извршиоца.

Конгрес словенских журналиста усвојио је предлог за оснивање словенске новинарске телеграфске агенције и упутио га је, као врло важан за словенску ствар, на извршење великом свесловенском конгресу, чија је културна секција 26. јуна, после дужег реферата одређених референата др. А. Хајна, чешког посланика у бечком парламенту, Ивана Иванића, као и после говора В. Клофача и Руса Духовецког, једногласно усвојили тај предлог новинарског конгреса. Ову резолуцију своје културне секције усвојио је и велики свесловенски конгрес 27. јуна, на својој завршној седници по предлогу С. С. Бобчева. Велики конгрес изабрао је ексекутивни одбор из своје средине и ставио му у дужност, да што пре оснује телеграфску агенцију и да се побрине за њена средства. Конгрес је за чланове тог ексекутивног одбора изабрао ове чланове, присутне конгресу:

Бугаре: С. С. Бобчева, председника свесловенског конгреса, Ивана Бацева, директора бугар. тел. агенције и Козака-Чермака, новинара у Софији.

Србе: Светозара Ристића шефа српског Пресбироа, Ивана Иванића (референта) из Београда, др. Круља из Сарајева и др. Секулу Дрљевића са Цетиња.

Русе: А. Стаховића и др. Вергуна и представнике петроградске телегр. агенције у Бечу, Свјатковског у Цариграду и Духовецког.

Чехе: Др. Крамаржа, В. Клофача и Др. А. Хајна (референта), све посланике у бечком парламенту, Јосифа Холечка и Прокопа Грегра, директора „Народних Листи“ у Прагу, Јана Хејрета главног секретара новинарског савеза и Ф. Ховорку књижара.

Словенце: Габршека нар. посланика из Горице и Расту Пустослемшека, уредника из Љубљане.

Хрвате: Др. Тресића-Павичића, нар. посланика и Вилдера уредника »Покрета« из Загреба (одсутан са конгреса);

Словаке: Св. Хурбана Вајанског из Турчанског Светог Мартина и Милана Хоцу, бив. нар. посланика из Будимпеште.

Овај одбор састаће се ускоро у једној од словенских градова, да приступи послу. За сад је већ отворена прва филијала словенске телегр. агенције у Прагу и за кореспондента је тамо постављен Јан Хејрет, редактор чешке „Политике“. Он ће одмах почети телеграфски извештавати словенску штампу и вести из словенских земаља пласирати у чешку штампу.

— **Грунвалдска прослава** свршена је — како из Кракова јављају — свечаним службама Божјим на Блонском тргу, где је арцибискуп кардинал Пузина у присуству 130.000 учесника славских под ведрим небом служио мису, после које је говорио бискуп Бандурски. За тим је славски опход ишао у краљевски дворац Вавел, где је сахрањен пољски краљ Владисав Јагијело. На челу опхода јахала је краковска бандерија од 600 чланова, за њима пожарници, па онда 10.000 пољских и чешких Сокола и Соколица, па онда безбројне депутације, ђаштво, галичка сељачка изасланства у народном оделу, депутација пољске социјално-демократске странке под предвођењем посланика Игњата Дашинскога, изасланства из руске Пољске, из угњетенога Познања; даље: изасланици градова Прага, Љубљане, Загреба, скоро свих галичких срезова и места, пољски посланици на царевинском већу и галичком сабору, професори и ђаци краковског свеучилишта и магистрат и представници вароши Кракова. Поворка беше дужа од 10 километара а ишла је улицама, препуним народа. У поворци је више од 100 свирачких зборова свирало пољске народне песме. Публика је свуда поздрављала опход неописаним одушевљењем. На Вавелу су депутације положили венце на гроб краља Владислава, под чијим су предвођењем пре 500 година Немце до ноге потукли у Груневалду здружени Пољаци, Руси и Чеси. Пошто је и последњи венац положен на гроб славнога краља, публика се разишла. Опход је трајао 5 сахата и свршио се, у пркос огромној навали народа, достојанствено и у потпуном реду.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. (14.) јулом 1910. ступио је „Браник“ у **трећу четврт** 1910. год. те с тога отварамо нову претплату на наш лист. Наш рад је отворена књига. „Браник“ је остао непоколебив у свом српском држању и за то је поднео велике материјалне жртве.

Пошто је сада дозвољен прелаз нашем листу како и у Босну и Херцеговину, тако и у Аустрију, то се надамо, да ће тамошњи родољуби претплатом притећи у помоћ „Бранику“. Као што се до сад, тако ће се и од сада „Браник“, и то још у већој мери, бавити приликама у Херцег-Босни у родољубиву српском духу, а свагда ће нам на уму бити и политички положај и судба наше браће у Далмацији.

Претплата за „Браник“ остаје стара:
на читаву годину . . 34 К
„ по године . . . . 17 К
„ четврт године . . 8 К 50 п.
а може се претплатити и месечно са 2 К 90 п. За **Србију** износи годишња претплата: 46 динара, погодишња 23 динара, а четвртгодишња 11·50 динара. За све остале **стране земље** износи претплата **45 К** у нашем новцу.

Претплата се најбоље шаље поштанском упутницом **на администрацију „Браника.“**

У Новом Саду, 22. јуна (5. јула) 1910.

Управа и уредништво „БРАНИКА“.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 7. јула. Адреска дебата је данас завршена после Јуштова говора, у ком су изнесене велике злоупотребе при изборима. Између Јушта и заст. Монтбаха дошло је до жестокога личног сукоба.

Беч, 7. јула. Поводом свог 80. дана рођења Њ. В. цар и краљ Фрања Јосиф намерава, да официрима наше војске укаже доброчинство: да им се 35 година активне службе урачуна у 40. Осим тога, да се задуженим официрима стави на расположење 50 милијона К ради јевтина зајма.

Рим, 7. јула. Аустро-угарски министар иностраних дела гроф *Еренштал* састаће се крајем августа са италијанским министром иностраних дела маркезом *ди-Сан-Јулијаном*. „Јорнале д'Италија“, говорећи о том састанку вели, да је овај потребан за то, јер *односи између обе велике земље нису баш најбољи*. У спољашњој политици има између Аустро-Угарске и Италије *много несугласица*, које изазивају неповерење.

Атина, 7. јула. У једној овдашњој касарни 100 војника приредише манифестацију захтевајући, да их или пусте на допуст, или да их воде у рат.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву »Браника«.

Немачки цар у Бечу.

Беч, 8. јула. Немачки цар Вилхелм долази 17. авг. п. н. у походе нашем владару, где ће остати три дана. После тога кренуће цар Вилхелм у Беље, да лов лови на имању надвојводе Фридриха. (Ово су последице руско-јапанског уговора и повратка Русије Европи! — Ур. „Бр.“)

Краљ Петар на Цетињу.

Цетиње, 8. јула. Руски посланик дао је разумети, да ће с места отпутовати из Србије, ако краљ Петар не пође на Цетиње. — Овде се држи, да ће *Пашићево министарство предати оставку*. (Жалосно је, да су Пашић и радикали својом лудом политиком дотерали дотле, да је Русија принуђена, да у интересу српскога народа на Балкану посредује; жалосно је, да се на овакав начин морају уништавати спорови, посејани радикалском мржњом између две српске слободне државе. — Ур. »Бр.«)

Криза у Хрватској привремено решена.

Будимпешта, 8. јула. Министар-председник Куен-Хедервари путује данас поподне у Ишл, да поднесе владару Томашићеву оставку.

Загреб, 8. јула. У политичким се круговима зна, да владар *не ће* примити Томашићеву оставку и да *ће недељни број званичног листа хрв. владе публиковати* **поновно** *именовање Томашићево за бана*. Одмах после тога почеће *информативни преговори између бана и српске и хрватске коалиције*. Лична ће питања изостати, а **мериторни преговори почеће у јесен**. (Сад Јозуа Франк и Јаков Томич могу запевати: „Од јесени — до јесени“, јер одоше лепе наде, што су их још одржале у животу. — Ур. „Бр.“)

Привреда.

— **Трговински уговор са Србијом.** По извештају из Београда јуче су аустро-угарски и српски делегати одржали седницу ради трговинског уговора. Са српске стране уверавају, да уговору битне запреке не стоје на путу. Као што јављају најновије вести, још ове недеље ће преговори бити довршени. Ваља само још разбистрити нека формална питања. О преговорима последњих дана говори се, да је Аустро-Угарска одбила концесије, које је Србија понудила за увоз живог блага. Према томе је Србија, како јој је понуђен увоз марве и стоке само у контингенту од године 1908., ограничила своје концесеје. На тој основи је постигнут споразум.

ВИНОГРАДАРСТВО.

— **Пероноспора пустоши.** По извештају угарског ампелолошког завода пероноспора се шири и у абауј-торнанској баршкој, клушкој, сибињској, солнок-до-

бочкој и вараждинској жупанији. Осим тога пероноспора пустоши и у оним срезовима 18 жупанија, у којима досада није било пероноспоре. Зато ваља што брже прскати лишће и гроздове галициним раствором онде, где се та напаст шири. Али ваља се бранити и од оидијума, јер се местимице и то зло јавља. Упутства за ту одбрану бесплатно даје: Ampelológiai intézet, Budapest, II., Debröi-ut 15. sz., свакоме, ко му картом јави своју адресу.

Трговина и привреда.

Новосадска пијаца.

		8. јула 1910.
Пшеница нова	К	9·50——·—
Пшеница стара	„	9·30——·—
Зоб	„	7·———·—
Јечам	„	5·80——·—
Кукуруз	„	5·60—·——
Лањик	„	7·—
Мувар	„	8·50
Пасуљ	„	9·—

Све од 50 кила.

С будимпештанске берзе. *Будимпешта*, 7. јула. Промет пшенице 30·000 мет. центи. Октобарска пшеница К 9·46; априлска пшеница К 9·70; октобарско жито К 7·07; октобарска зоб К 7·17; јулски кукуруз К 5·65; августски кукуруз К 5·62; мајски кукуруз 1911. г. К 5·62.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
За уредништво одговара: **Тоша Грујић**

ОГЛАСИ.

ПРОМЕСЕ

Државне срећке
од 1860. год.

Главни згодитак
К 120.000·—

1 згодитак по К 20.000·—, 1 згодитак по К 10.000·—, 2 згодитка по К 4.000·—, 15 згодитака по К 2.000·—, 30 згодитака по К 400·—, 6500 згодитака по К 240·—

Жребање 1. августа односно 1. новембра 1910.
ЦЕНА К 16·—.

3% Аустр. боденкредит срећке
од 1880. год.
ГЛАВНИ ЗГОДИТАК
К 90.000·—

1 згодитак по 4.000·—, 2 згодитка по К 2.000·—, 2100 згодитака по К 200·—

Жребање 16. августа 1910. год.
ЦЕНА К 5·—

издаје
МЕЊАЧНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА
у Новом Саду.

222 10—

*) Поштом шаљемо промесе само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот. за поштарину.

ОГЛАС.

Прва новосадска мађ. задруга (Форшус) продаје из слободне руке или даје у закуп, уз повољне увете кућу у Парчетићевој улици број 21. са великом баштом.

Понуде прима равнатељство

Прве новосадске мађ. задруге.

354 1-1

СТЕЧАЈ.

У срп. вел. гимназији карловачкој расписује се овим стечај на место учитеља (професора), којему је главна струка *немачки језик са књижевношћу.*

Плата је суплентска 2000 К, а основна плата испитана професора 2600 К са 560 К станарине.

Првенство имају кандидати, који су изван обвезе војничких дужности. — Молбе са документима о свршеним студијама или положеним испитима треба поднети потписаном Патронату најдаље до 2. (15.) августа т. г.

Карловци, 30. јуна (13. јула) 1910. год.

Патронат срп. вел. гимназије.

353 1—3

Јавна захвала.

У име обезбеде за пок. брата мога Душана примио сам 2000 Крува од друштва *„Пријатељ“* у Сегедину, на чему се захваљујемо и препоручујемо ову једину *чисту* српску установу.

Бршадин 1910.

Теодор Петровић с. р.
бележник.

356 1-1

Ad Ш. С. 467|405 ex 1910.

Стечај.

Овим се расписује стечај ради попуњења места учитеља прав. срп. учитељске школе у Пакрацу за предмете: *природне науке* и евентуално други који предмет у обиму укупних 20 седмичних часова.

На ово место могу компетовати Срби правосл. вере, угарски држављани, беспрекорног владања, који имају прописано више оспособљење за редовна учитеља учитељских школа, а у недостатку потпуно квалификованих компетената могу бити пристављени као привремени помоћни учитељи и она лица, која још немају потпуну квалификацију.

Са овим местом скопчана су берива за редовног учитеља 2000 К у име годишње основне плате и 10% од плате у име станарине и станарински доплатак од 400 К; даље уветно скупарински доплатак, који се у мировину не урачунава, од годишњих 400 К, а за привремена је учитеља годишња награда у своти од 1600 К. —

Редовни учитељи добивају после сваких 5 година службе 200 К повишице, а после 30 година службовања мировину у износу постигнуте плате.

Прописно инструјисане молбенице имају се поднети срп. прав. нар. школском савету *најдаље до 2. (15.) августа 1910. год.*

Из седнице срп. прав. нар. школског савета, држане у Карловцима 8. (21.) маја 1910. године. 342 3-3

ПРЕДСЕДНИШТВО
срп. прав. нар. школског савета.

Јавна захвала.

У име обезбеде за пок. ми оца Младена примио сам 2000 Круна од друштва „Пријатељ“ у Сегедину, на чему се захваљујемо и препоручујемо ову једину *чисту* српску установу.

Госпођинци 1910.

355 1—1 **Лазар Попов** с. р.

ОДМАХ СЕ ПРОДАЈЕ
из слободне руке једна

ГОСТИЈОНИЦА,

која се налази на живом месту и прави веома леп промет. Радња се продаје због старости.

Упитати ваља у администрацији овога листа. 352 1—3

Миленко Ђ. Поповић

адвокат из Београда,

продаје из слободне руке:

рудник мрког угља (лигнита), јачине 5000 калорија, у срезу млавском, округу пожаревачком, у атару општине петровачке на ново пројектованој железничкој прузи;

рудник каменог угља, јачине око 7100 калорија, близу железничке пруге, о коме постоје најлепше научничке референције;

парни млин у варошици Петровцу (округ пожаревачки), на железничкој прузи Петровац-Дубравица, са четири пара камена, полуштампиљном машином, зградама, шталама, оборима, кошевима за кукуруз, стовариштем за пшеницу и другу храну, све у тврдом материјалу, као и са виноградом и њивама око млина.

Интересенти могу се обратити за ближа обавештења на адресу г. Миленка Поповића, адвоката у Београду, Рајићева ул. бр. 9., телефон 963.

267 9—10

Пажња!

Отвара се
: : стручна школа : :
Рици Бергер

за писање на машинама, за књиговодство, стенографију, немачки језик, калиграфију (красопис).

Строго стручна Брзо, савесно и метода! целисходно!

На располагању стоје машине разних система. Настава у писању на машини траје 14 дана. Хонорар К 20·— Поука у књиговодству и стенографији траје 4 месеца, а хонорар је за прво К 12·—, за друго К 10.— месечно. За немачки језик је хонорар К 8·— месечно, за калиграфију је хонорар К 10·— месечно. Поука почиње сваког 1. и 15. у месецу. Пријаве се примају у прив. трг. школи. Ханска ул. 4. Нови Сад. 108 23-150

ЗАСТУПНИК,

ма и без искуства у послу, али са познанством и приступом у отменије кругове, одмах се прима, да продаје специјална вина за сталну плату или високу провизију за Нови Сад и околину.

Рефлектанти нека своје оферте поднесу Удружењу Токајских Винских Произвођача д. д. Одељењу за промет у Будимпешти (V. Lipót körut 2.)

ТОКАЈАЦ,

краљ свију вина.

Што је нежном детету млеко, то је одраслом право токајско медицинално вино. Лечнички препоручено токајско вино, које одговара законским захтевима, лек је за старо и младо те не сме фалити ни у једној бољој кући. Чисто непатворено токајско вино нарочито је лековито код болова у стомаку, код бескрвности, изазива апетит и у великој мери разбуђује и код старих и код младих вољу на живот.

Производња свију наших вина стоји под државном контролом те високо кр. уг. министарство пољопривреде једино и искључиво ова вина означава као медицинална вина. Но осим тога, што су лековита, пружају токајска вина и најдрагоценије уживање.

Како бисмо сваком омогућили, да може уживати тај бисер свију вина на земаљском шару, нашли смо се побуђени, да на најбрижљивији начин саставимо две колекције, које шиљемо свакамо франко амбалажа, франко пошиљка.

Колекција бр. I.
- једна боца 0.5 1. петгодишњег медицинског Самороднера
- једна боца 0.5 1. осмогодишњег медицинског Самороднера
- једна боца 0.25 1 петгодишње медицинске сушковине
- једна боца 0.25 1 осмогодишње медицинске сушковине

9 Круна
без икаквих других трошкова; уз поузеће или да се свота пошље напред.

Колекција бр. II.
- пет боца 0.7 1. петгодишњег медицинског Самороднера
- пет боца 0.7 1. осмогодишњег медицинског Самороднера
- пет боца 0.5 1. петгодишње медицинске сушковине
- пет боца 0.5 1. осмогодишње медицинске сушковине

63 Круне 50 потура
без икаквих даљих трошкова, франко амбалажа и франко стација, плативо за 30 дана од датума фактуре.

УДРУЖЕЊЕ
Токајских Винских Произвођача д. д.
Одељење за промет
Будимпешта V. Lipót körút 2.
Премијирано у већини држава. Захвалнице и признања од високе и највише госпоштине.

Ваљани заступници, који у отменим круговима имају познанства и приступа, могу себи препоруком наших вина осигурати велик доходак, евентуално и сталну плату. 339 2—3

ПОМОДНО МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Кириловић и Јакоб

У КУЛИ (Бачка)
потребује
старијег помоћника,

самосталног продавца, који говори српски, немачки и мађарски. Ступити може одмах или после. Првенство имају они, који знаду излоге аранжирати.

344 3—3

ПАРФИМЕРИЈА
ИВАНА Ј. СТОЈКОВИЋА, НОВИ САД
Кошут Лајошева ул. бр. 25 у дворишту у фотогр. атељеру.

Главно заступство „KODAK“, фотографских апарата за г. г. аматере и хигијенских завоја. 106 94—

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«. Штампарија деоничарског друштва »Браника«